

Sygn. akt IC 2673/18

Dnia 15 maja 2019 r.

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sąd Okręgowy w Płocku, I Wydział Cywilny w składzie następującym :

Przewodniczący SSO Radosław Jeznach Protokolantst. sekr. sąd. Anna Bogacz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 08 maja 2019 r. w Płocku sprawy z powództwa L. M.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ż. o ustalenie obowiązku i stwierdzenie nieważności uchwały rady nadzorczej spółdzielni

1. ustala, że pozwany Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w Ż. zobowiązany jest do realizacji uchwały Walnego Zgromadzenia Członków nr (...) z dnia 30 czerwca 2014 r. w zakresie utworzenia strony internetowej;
2. stwierdza nieważność uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ż. nr (...) z dnia 27 listopada 2018 r. w sprawie uchwalenia regulaminu określającego tryb i formę wydawania członkom Spółdzielni odpisów i kopii dokumentów wewnętrznych;
3. umarza postępowanie w zakresie żądania stwierdzenia, że uchwała Zarządu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ż. nr (...) z dnia 28 października 2009 r. jest niezgodna z art. 8¹ ust. 1 Ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych;
4. zasądza od pozwanego Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ż. na rzecz powoda L. M. kwotę 1 537 zł (jeden tysiąc pięćset trzydzieści siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 2673/18

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 05 grudnia 2018 r. powód L. M. wniósł o stwierdzenie, że :

- pozwana Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w Ż. zobowiązana jest posiadać stronę internetową zgodnie z art. 8¹ ust. 3 Ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, a tym samym, że zobowiązana jest do realizacji uchwały nr 13/2014 z dnia 30 czerwca 2014 r. Walnego Zgromadzenia Członków zgodnie z art. 42 § 1 Ustawy prawo spółdzielcze
- podjęta przez Zarząd Spółdzielni Mieszkaniowej (...) uchwała nr (...) z dnia 28 października 2009 r. w sprawie naliczania opłat za sporządzanie kopii wydawanych dokumentów dla członków spółdzielni jest niezgodna z art. 8¹ ust. 1 Ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych;

powód wniósł ponadto o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że przepisy ustawowe nakładają na każdą spółdzielnię obowiązek posiadania strony internetowej – takie rozwiązanie techniczne w szczególności zapewnia bezpłatny dostęp do dokumentów zawartych na stronie internetowej osobom uprawnionym. Powód podniósł, że w dniu 30 czerwca 2014 r. podjęta została przez Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni uchwała nr (...) przyjmująca do realizacji umieszczenie danych o działalności Spółdzielni na stronie internetowej – tymczasem Spółdzielnia nie realizuje obowiązku wynikającego zarówno z ustawy, jak i podjętej przez organ spółdzielni uchwały, czym w rażący i celowy sposób uniemożliwia swobodny i bezpłatny dostęp do dokumentów, a także narusza art. 1 ust. 1⁽¹⁾ Ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych wskazujący, iż spółdzielnia nie może odnosić korzyści majątkowych kosztem swoich członków. Powód podniósł, iż zgodnie z pismem z dnia 17 sierpnia 2015 r. Zarząd i Rada Nadzorcza (...) -W (...) zgodnie uznały, że strona internetowa

Spółdzielni nie zostanie wprowadzona, opierając swoje stanowisko na tym, iż kwestia umieszczenia niektórych informacji związanych z działaniem Spółdzielni jest dość skomplikowana – informacje takie umieszczone powinny być bowiem po ich uprzednim zanonimizowaniu; ponadto zamieszczenie szczegółowych informacji wymaga zastosowania systemu szyfrowanego lub ograniczenie dostępu do tych informacji osobom postronnym poprzez nadanie loginów i haseł – co wiąże się z określonymi nakładami pieniężnymi. Powód zauważył, że sam zaproponował bezpłatne prowadzenie strony internetowej, lecz został zignorowany przez władze Spółdzielni. Według powoda brak realizacji obowiązku ustawowego potwierdzonego stosowną uchwałą naraził członków Spółdzielni na ponoszenie dodatkowych kosztów w postaci opłat za wydawane odpisy dokumentów, które winny być udostępniane na stronie internetowej. Powód ponadto wskazał, że Zarząd Spółdzielni na posiedzeniu w dniu 29 października 2009 r. podjął uchwałę nr(...)w sprawie ustalenia odpłatności za każdą stronę wydanej kopii dokumentu w wysokości 1,05 zł dla członków Spółdzielni – kalkulacja kosztów sporządzenia kopii strony dokumentów przedstawia się przy tym następująco : koszt pracownika 0,84 zł, koszt toneru, papieru i konserwacji 0,21 zł. Zdaniem powoda podjęta uchwała stoi w sprzeczności z dyspozycją art. 8⁽¹⁾ w zw. z art. 1 ust. 1⁽¹⁾ Ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych – Spółdzielnia nie może bowiem odnosić korzyści majątkowych kosztem swoich członków, zaś w skład kosztów sporządzenia odpisów i kopii dokumentów mogą wchodzić jedynie faktyczne wydatki ponoszone przez spółdzielnię na realizację wskazanych zadań i w takim zakresie do uiszczenia opłaty zobowiązany jest członek spółdzielni żądający wydania odpisów dokumentów; powód zauważył, iż pracownicy Spółdzielni zobowiązani są do sporządzania odpisów i kopii dokumentów w ramach swoich obowiązków i nie ma żadnego powodu, aby dodatkowo z tego tytułu pobierać opłaty na poczet wynagrodzenia pracownika.

W odpowiedzi na pozew z dnia 26 lutego 2019 r. pozwany (...) -W (...) wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany wyraził stanowisko, zgodnie z którym art. 8¹ ust. 3 Ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nie nakłada ustawowego obowiązku założenia strony internetowej przez spółdzielnię – a jedynie nakazuje spółdzielniom taką stronę posiadającym udostępnianie na niej określonych dokumentów; decyzja o posiadaniu strony internetowej w istocie pozostawiona jest organom spółdzielni i nie jest obwarowana żadną sankcją – Zarząd Spółdzielni (...) podjął zaś decyzję, iż strona internetowa nie będzie utworzona. Odnosząc się do sformułowanego w pozwie żądania uchylecia uchwały zarządu co do wysokości opłaty za stronę odpisu dokumentu pozwany zarzucił powodowi brak interesu prawnego w ustaleniu tej kwestii; zauważył również, że negatywnie nastawiony do organów spółdzielni członek mógłby poprzez składanie wniosków o wydanie mu kserokopii i odpisów dokumentacji paraliżować działanie spółdzielni poprzez angażowanie jej pracowników w poszukiwanie dokumentów i sporządzenie ich kopii.

W piśmie procesowym z dnia 01 kwietnia 2019 r. powód zmodyfikował powództwo wnosząc o stwierdzenie, że uchwała nr 24/2018 Rady Nadzorczej (...) -W (...) w sprawie uchwalenia regulaminu określającego tryb i formę wydawania członkom Spółdzielni odpisów i kopii dokumentów wewnętrznych jest niezgodna z art. 8¹ ust. 1 Ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych – żądanie zgłoszono w miejsce żądania stwierdzenia niezgodności z Ustawą o spółdzielniach mieszkaniowych uchwały Zarządu (...) -W (...) nr (...) z dnia 28 października 2009 r. Powód wskazał, że zgodnie ze wskazaną uchwałą aktualna wysokość żądanej opłaty za sporządzenie jednej strony odpisu dokumentu wynosi 1,64 zł, w tym 1,57 zł koszt pracy pracownika.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

L. M. jest członkiem Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ż.; jest właścicielem lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) – nieruchomości pozostaje w zarządzie (...) -W (...) (akt notarialny k. 9-11).

Na Walnym Zgromadzeniu Członków (...) -W (...) w dniu 30 czerwca 2014 r. zgłoszono między innymi wniosek o umieszczenie danych z działalności finansowo-gospodarczej w internecie – wniosek został przyjęty do realizacji zgodnie z podjętą na Zgromadzeniu uchwałą nr 13/2014 r. (protokół k. 12-15).

Na posiedzeniu Rady Nadzorczej (...) -W (...) w dniu 27 listopada 2014 r. postanowiono, że wniosek o założenie strony internetowej nie będzie realizowany (protokół k. 16-17). W piśmie skierowanym do L. M. z dnia 17 sierpnia 2015 r. w odpowiedzi na kierowane przez niego żądania co do wydania kopii dokumentów oraz pytania dotyczące braku

strony internetowej Zarząd (...) wyjaśnił, iż wniosek objęty uchwałą nr (...) został negatywnie zaopiniowany przez Radę Nadzorczą i Zarząd – stanowił on jedynie zalecenie, a nie nakaz konkretnego działania; wyjaśniono, iż kwestia umieszczenia niektórych informacji związanych z działaniem Spółdzielni jest dość skomplikowana – informacje takie umieszczone powinny być bowiem po ich uprzednim zanonimizowaniu; ponadto zamieszczenie szczegółowych informacji wymaga zastosowania systemu szyfrowanego lub ograniczenie dostępu do tych informacji osobom postronnym poprzez nadanie loginów i haseł – co wiąże się z określonymi nakładami pieniężnymi (korespondencja k. 18-24). Kwestia dostępu do dokumentów Spółdzielni oraz brak strony internetowej była przedmiotem dalszej korespondencji pomiędzy L. M. a Zarządem (...) -W (...) (k. 25-30).

Na posiedzeniu Zarządu (...) -W (...) w dniu 28 października 2009 r. podjęto między innymi uchwałę dotyczącą określenia wysokości opłaty za każdą stronę kopii dokumentu wydawanego na żądanie członka Spółdzielni, w wysokości 1,05 zł (protokół k. 31-32), w oparciu o następującą kalkulację : 0,84 zł koszt pracy pracownika (4 minuty), 0,17 zł koszt tonera, 0,03 zł koszt papieru, 0,01 zł koszt konserwacji i naprawy (k. 33). Kwestia wysokości odpłatności na stronę kopii dokumentu była podnoszona przez członków Spółdzielni, jednak Zarząd nie wyrażał zgody na obniżenie opłaty, żądając konsekwentnie opłat za wydawane dokumenty w powiązaniu z ustaloną stawką (k. 34-39).

Uchwałą Rady Nadzorczej (...) -W (...) nr (...) uchwalono regulamin określający tryb i formę wydawania członkom Spółdzielni odpisów i kopii dokumentów wewnętrznych; zgodnie ze stanowiącą załącznik do uchwały kalkulacją, sporządzenie jednej strony kserokopii dokumentu formatu A-4 wiąże się z kosztem w wysokości 1,64 zł, w tym 1,57 zł wykonanie kopii, 0,03 zł koszt papieru, 0,02 koszt tonera, 0,02 zł koszt naprawy i konserwacji kserokopiarki – ostatecznie przyjęto stawkę 1,60 zł za stronę dokumentu (uchwała k. 70, kalkulacja k. 71).

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dokumentów; stan faktyczny jest bezsporny, złożone dokumenty nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Opinie prawne i stanowiska załączone do pozwu i odpowiedzi na pozew nie mają charakteru dowodów pozwalających na ustalenie okoliczności faktycznych istotnych z punktu widzenia przedmiotu sporu.

Sąd zważył, co następuje :

W ocenie Sądu powództwo w zmodyfikowanym zakresie zasługiwało na uwzględnienie w całości. Uznać należało, iż modyfikacja powództwa dokonana w piśmie procesowym z dnia 01 kwietnia 2019 r. oznaczała także cofnięcie pozwu w zakresie stwierdzenia nieważności uchwały Zarządu (...) -W (...) nr (...) z dnia 28 października 2009 r. – stąd w punkcie 3. wyroku na podstawie art. 355 § 1 kpc umorzono w tym zakresie postępowanie.

Zgodnie z art. 1 ust. 1¹ Ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 845) spółdzielnia mieszkaniowa nie może odnosić korzyści majątkowych kosztem swoich członków, w szczególności z tytułu przekształceń praw do lokali. Zgodnie z art. 8¹ ust. 1 członek spółdzielni mieszkaniowej ma prawo otrzymania odpisu statutu i regulaminów oraz kopii uchwał organów spółdzielni i protokołów obrad organów spółdzielni, protokołów lustracji, rocznych sprawozdań finansowych oraz faktur i umów zawieranych przez spółdzielnię z osobami trzecimi; koszty sporządzania odpisów i kopii tych dokumentów, z wyjątkiem statutu i regulaminów uchwalonych na podstawie statutu, pokrywa członek spółdzielni wnioskujący o ich otrzymanie (ust. 2); statut spółdzielni mieszkaniowej, regulaminy, uchwały i protokoły obrad organów spółdzielni, a także protokoły lustracji i roczne sprawozdanie finansowe powinny być udostępnione na stronie internetowej spółdzielni (ust. 3).

Podstawą prawną dochodzonych w sprawie niniejszej roszczeń jest art. 189 kpc, zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny; przytoczony przepis może być w szczególności podstawą kwestionowania uchwał organów spółdzielni innych niż walne zgromadzenie członków. Jak powszechnie przyjmuje się w doktrynie i orzecznictwie uwzględnienie powództwa o ustalenie wymaga łącznego spełnienia dwóch podstawowych przesłanek : istnienia interesu prawnego w żądaniu udzielenia ochrony prawnej przez wydanie wyroku ustalającego oraz istnienia bądź nieistnienia danego stosunku prawnego bądź prawa. Interes prawny w rozumieniu art. 189 kpc jest kategorią obiektywną, czyli odnoszącą się do

rzeczywiście istniejącej potrzeby prawnej uzyskania wyroku odpowiedniej treści, występującą wówczas, gdy powstała sytuacja rzeczywistego naruszenia albo zagrożenia naruszenia określonej sfery prawnej. Praktycznie rzecz biorąc, interes prawny występuje wtedy, gdy sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości, a jednocześnie interes ten nie podlega ochronie w drodze innego środka (por. wyroki SN : z dnia 4 października 2001 r., I CKN 425/00, LEX nr 52719; z dnia 8 maja 2000 r., V CKN 29/00, LEX nr 52427; z dnia 9 lutego 2012 r., III CSK 181/11, OSNC 2012, nr 7-8, poz. 101; z dnia 14 marca 2012 r., II CSK 252/11, OSNC 2012, nr 10, poz. 120; z dnia 19 września 2013 r., I CSK 727/12, LEX nr 1523363; komentarz do art. 189 kpc M. Manowskiej w Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I WK 2015). Przyjmuje się również, że brak interesu prawnego w rozumieniu art. 189 kpc ma miejsce wówczas, gdy stan niepewności prawnej może być usunięty w drodze dalej idącego powództwa o świadczenie bądź w drodze podjęcia obrony w toku już wytoczonej przez pozwanego w procesie o ustalenie odrębnej sprawy o świadczenie.

Odnosząc się do pierwszego żądania wskazać należy po pierwsze, że istotnie wystąpił stan niepewności prawnej co do obowiązku posiadania przez pozwaną Spółdzielnię strony internetowej – w ocenie Sądu członek spółdzielni ma oczywisty interes prawny w rozwianiu tych wątpliwości w kontekście dostępu do określonych dokumentów za pośrednictwem strony internetowej. Brak dostępu do dokumentacji Spółdzielni w określony sposób wiąże się nie tylko z naruszeniem interesu majątkowego (co wynika z konieczności dokonywania opłat za udostępnianie dokumentów w tradycyjnej formie), ale także może zagrażać interesom powoda innego rodzaju w związku z faktycznym ograniczeniem dostępu do dokumentów. Powód wywodzi obowiązek po stronie pozwanego co do posiadania strony internetowej zarówno z przepisów powszechnie obowiązujących, jak i normy prawa wewnętrznego w postaci stosownej uchwały Zgromadzenia Członków Spółdzielni. Sąd co do zasady przychylił się do stanowiska, zgodnie z którym ustawodawca w art. 8¹ ust. 3 Ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych de lege lata nakłada na wszystkie spółdzielnie obowiązek utworzenia strony internetowej – twierdzenie, iż chodzi tylko o zobowiązanie spółdzielni, które w dacie wprowadzania tej normy do porządku prawnego posiadały strony internetowe, zaś w stosunku do innych przedmiotowa norma ma jedynie wymiar „życzeniowy”, nie broni się w wymiarze wykładni logicznej i celowościowej; brak sankcji nie oznacza, że obowiązek nie powinien zostać wykonany. Przyznać należy, iż „niestanowczy” sposób sformułowania przepisu może budzić wątpliwości interpretacyjne, jednak zdaniem Sądu w kontekście określonego obowiązku działania nakładanego przez ustawodawcę wystarczające jest odwołanie się do „powinności działania”. W sprawie niniejszej natomiast najistotniejsze jest to, że w związku z ustawowo wyartykułowanym obowiązkiem posiadania strony internetowej zgromadzenie członków spółdzielni wprost zobowiązało organy spółdzielni do wykonania tego obowiązku – słusznie zatem powód podnosi, iż Zarząd (...) zgodnie z art. 42 § 1 Prawa spółdzielczego (Dz. U. z 2018 r., poz. 1285) jest związany taką uchwałą i zobowiązany do jej wykonania, w szczególności nie ma podstaw prawnych do faktycznego uchylecia uchwały decyzją podjętą przez zarząd poprzez dokonanie jej subiektywnej oceny jako jedynie „zalecenia”. Nie może budzić wątpliwości, iż celem uchwały Zgromadzenia Członków Spółdzielni było zobligowanie jej organów do założenia strony internetowej – nie chodziło o inną formę udostępniania dokumentów Spółdzielni (np. w ramach BIP), co w szczególności znajduje potwierdzenie w treści protokołu nr (...) z posiedzenia Rady Nadzorczej (...) - W (...) z dnia 27 listopada 2014 r., gdzie wprost mowa jest o „nierealizowaniu wniosku Walnego Zgromadzenia o zakładaniu strony internetowej”. Na koniec tej części rozważań wskazać należy, iż sformułowanie zawarte w punkcie 1. sentencji wyroku różni się od treści żądania zawartego w pozwie – różnica ma jednak wymiar wyłącznie techniczny, precyzujący obowiązek pozwanego i nie prowadzi do naruszenia istoty żądania, z jakim wystąpił powód (nie ma miejsce sytuacja orzekania ponad żądanie). Zważyć należy, iż obowiązek założenia strony internetowej wynika wprost z uchwały Zgromadzenia Członków Spółdzielni – nie ma potrzeby dublowania zobowiązania poprzez wydanie wyroku nakazującego określone działania organom Spółdzielni, a jedynie rozstrzygnięcie sprzeczności pomiędzy uchwałą Zgromadzenia a uchwałą Zarządu (...) - W (...), stąd też Sąd przyjął istnienie interesu prawnego po stronie powoda oraz konieczności takiego a nie innego sformułowania sentencji wyroku.

Uchwała Rady Nadzorczej (...) - W (...) z dnia 27 listopada 2018 r. w sprawie uchwalenia regulaminu określającego tryb i formę wydawania członkom Spółdzielni odpisów i kopii dokumentów wewnętrznych jest sprzeczna z art. 8¹ ust. 1 w zw. z art. 1¹ ust. 1 Ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, a tym samym nieważna (art. 58 § 1

kc). Działania organów pozwanego w odniesieniu do wysokości opłat za wydawanie kopii dokumentów – także w kontekście treści odpowiedzi na pozew – mają ewidentnie wymiar prewencyjny i sankcyjny w stosunku do członków realizujących ustawowe prawo do otrzymywania odpisów dokumentów wewnętrznych; wysokość opłat w zamiarze organów spółdzielni miała stanowić tamę dla żądań członków spółdzielni, a przynajmniej barierę finansową zniechęcającą do ubiegania się o wydawanie odpisów i kopii dokumentów. Członkowie spółdzielni mają prawo do otrzymywania odpisów i kopii określonych dokumentów przy pokryciu kosztów sporządzenia takich dokumentów – tym samym kalkulacja stanowiąca podstawę ustalenia wysokości opłaty powinna obejmować faktycznie ponoszone przez spółdzielnię wydatki związane z przygotowaniem dokumentów : nie budzi wątpliwości, iż chodzi tu o wydatki materiałowe (papier, tonery) oraz związane z konserwacją i naprawą sprzętu kopiującego. Wliczenie w koszty pozycji odpowiadającej wycenie pracy osoby, która przygotowuje dokument, wymagałoby wykazania, iż w związku z takimi czynnościami spółdzielnia ponosi określone wydatki; tymczasem przygotowywanie dokumentów powinno być objęte zwykłymi obowiązkami pracowników biurowych spółdzielni wykonywanymi w godzinach ich pracy. Nie ma jakichkolwiek uzasadnionych prawnie powodów, dla których spółdzielnia mogłaby pobierać równowartość wynagrodzenia pracowników biurowych od członków spółdzielni, przerzucając faktycznie częściowo obowiązek wynagradzania takich pracowników bezpośrednio na członków spółdzielni. Odnośnie interesu prawnego w uzyskaniu wyroku ustalającego w zakresie stwierdzenia nieważności uchwały oraz sposobu sformułowania sentencji wyroku powtórzyć należy powyżej poczynione zastrzeżenia i rozważania.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w sentencji wyroku, o kosztach procesu rozstrzygając zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik na podstawie art. 98 kpc i zasądzając w związku z tym na rzecz powoda kwotę 1 537 zł, na którą składała się uiszczona opłata sądowa (800 zł) oraz koszty zastępstwa procesowego według stawki minimalnej (2x360 zł – § 8 ust. 1 pkt 1] Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 – sformułowano dwa odrębne roszczenia) i opłata skarbową od udzielonego pełnomocnictwa (17 zł).